Overzicht van de wetgevende actualiteit 2022

S. Thibaut en V. Sautier (juristen), januari 2023

In dit overzicht over 2022 maakt het Observatorium de balans op van het belangrijkste wetgevingsnieuws van het voorbije jaar. We hebben de items geselecteerd vanwege hun relevantie en hun link met de thema's schulden, krediet en overmatige schuldenlast.

1. De 'energie'-maatregelen

Er werden heel wat maatregelen genomen om mensen te helpen die door de energiecrisis werden getroffen. Meer informatie over de federale en Waalse maatregelen vindt u op de Waalse portaalsite over overmatige schuldenlast.

2. Informatisering van de procedure van collectieve schuldenregeling

De informatisering van de collectieve schuldregeling lijkt eindelijk een feit te worden.

Zoals bepaald in de wet inzake de informatisering van Justitie[1], wordt de procedure aangepast omwille van de oprichting van het centraal register collectieve schuldenregelingen. Via dit register zullen heel wat kennisgevingen, mededelingen en neerleggingen gebeuren.

De inwerkingtreding was eerst voor 1 januari 2020 gepland. Ze werd echter een aantal keer uitgesteld en is nu voor 1 januari 2023 gepland. Het project doorloopt momenteel een testfase en moet in principe in april (of uiterlijk in september) 2023 het daglicht zien.

Intussen is ook de naam van het register bekendgemaakt: JustRestart.

3. Nieuws over ons Burgerlijk Wetboek

Als onderdeel van de algehele hervorming van ons Burgerlijk Wetboek zijn Boek 2, Titel 3, getiteld 'Relatievermogensrecht' en Boek 4, getiteld 'Nalatenschappen, schenkingen en testamenten', op 1 juli 2022 in werking getreden.

Boek 1 'Algemene bepalingen' en Boek 5 'Verbintenissen' werden op 1 juli 2022 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Ze treden op 1 januari 2023 in werking.

Boek 1: Algemene bepalingen herhaalt de bepalingen die algemeen op het volledige nieuwe Burgerlijk Wetboek op een transversale manier van toepassing zijn. Het bevat ook definities van belangrijke begrippen zoals 'rechtshandeling', 'wilsuiting', 'kennisgeving' of 'rechtsmisbruik'.

[1] Wet houdende diverse bepalingen inzake informatisering van Justitie, modernisering van het statuut van rechters in ondernemingszaken en inzake de notariële aktebank - Titel 5: Informatisering van de procedure van collectieve schuldenregeling (B.S. 19/06/2019, p. 62001)

Boek 2, titel 3: Relatievermogensrecht en Boek 4: Nalatenschappen, schenkingen en testamenten gaan in wezen om de codificatie van bepaalde beginselen en om een actualisering van de teksten om ze leesbaarder en duidelijker te maken.

Boek 5: Verbintenissen omvat een groter codificatiewerk van beginselen die te maken hebben met doctrine en rechtspraak. Het gaat specifiek in op:

- de algemene theorie over onrechtmatige bedingen;
- de theorie over onvoorzienbaarheid: de mogelijkheid om een contract opnieuw te onderhandelen als de omstandigheden veranderen en de uitvoering ervan voor een van de partijen buitensporig zwaar wordt.

4. Energie en gas in het Waals Gewest: geen afsluiting zonder toestemming van de vrederechter!

Naar aanleiding van een Europese richtlijn tot wijziging van de energiesector[2], heeft het Waalse Gewest verschillende decreten goedgekeurd om hieraan te voldoen. Die treden op 1 januari 2023 in werking.

Hierna enkele van de wijzigingen:

- Invoering van een formulier dat bij de ingebrekestelling en de brief over de etalingsachterstand moet worden gevoegd om de klant te informeren over de mogelijkheden waarover hij na de betalingsachterstand beschikt:
  - activering van de vooruitbetaalfunctie met vermogensbegrenzer bij niet-oplading;
  - onderhandelen van een redelijk afbetalingsplan;
  - hulp van het OCMW inroepen;
  - CWAPE-bemiddeling;
  - procedure van schuldbemiddeling;
  - verwijzing naar de vrederechter op gezamenlijk verzoek.
- Na 30 dagen zonder antwoord: activering met minimumlevering **of** vrederechter voor beëindiging van het leveringscontract;
- Veralgemening van het beginsel om afsluiting zonder toestemming van de vrederechter te verbieden.

Deze wijzigingen zullen binnenkort het onderwerp zijn van een grondigere analyse die beschikbaar zal zijn op de website van het Observatorium.

5. Vlottere invordering van douane- en accijnzenschulden, strafrechtelijke geldboeten en andere verschuldigde bedragen wegens fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen

De wet van 5 juli 2022[3] voorziet in de uitbreiding van de mogelijkheid om beslag te leggen op het voertuig om alle uitvoerbare belastingschulden in te vorderen. Ze geldt voor alle geldsommen:

- alle vaststaande en uitvoerbare douane- en accijnsschulden;
- alle geldsommen die werden opgelegd in een uitvoerbaar geworden bevel tot betalen;
- alle vaststaande en uitvoerbare sommen verschuldigd uit hoofde van fiscale schuldvorderingen.

[2] Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit ('elektriciteitsrichtlijn')
[3] Wet van 5 juli 2022 houdende diverse fiscale bepalingen (1), BS, 15 juli 2022, p. 56392, art. 75 e.v.

Worden niet als geldsommen beschouwd:

- de sommen waarvoor een correct nageleefd afbetalingsplan bestaat;
- de sommen verschuldigd uit hoofde van fiscale schuldvorderingen waarvoor nog geen eerste middel tot tenuitvoerlegging kan worden genomen.

De toerekening bij de opbrengst van de verkoop van het voertuig wordt uitgevoerd in de onderstaande volgorde:

1° op de douaneschulden;
2° op de verkoopkosten en de kosten van inbeslagneming;
3° op de accijnsschulden;
4° op de geldsommen die werden opgelegd in een uitvoerbaar geworden bevel tot betalen;
5° op de sommen verschuldigd uit hoofde van fiscale schuldvorderingen.

6. Tuchtraad voor gerechtsdeurwaarders

De commissie Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers keurde onlangs een wetsontwerp goed om een nationale tuchtraad voor notarissen en gerechtsdeurwaarders op te richten. Het ontwerp wijzigt de bestaande tuchtprocedure voor gerechtsdeurwaarders en verandert die voor notarissen radicaal. Uiterlijk op 1 januari 2024 treedt deze nieuwe procedure in werking.

Hierna enkele van de weinige wijzigingen die zijn aangebracht in de tuchtprocedure van gerechtsdeurwaarders:

- De verslaggever moet zijn onderzoeksverslag ***binnen een termijn van drie maanden*** opstellen. Vroeger was er geen termijn vastgelegd.
- De oprichting van een ***nationaal auditoraat*** binnen de Nationale Kamer in plaats van de tuchtcommissies die ressorteerden onder de hoven van beroep. Het auditoraat bestaat uit gerechtsdeurwaarders, terwijl in de tuchtcommissies externe leden zetelden.
- De klager kan niet langer beroep aantekenen bij de Tuchtraad als het auditoraat de klacht zonder gevolg klasseert.
- De oprichting van een ***voor heel België bevoegde tuchtraad***, bestaande uit één extern lid en twee gerechtsdeurwaarders. Die raad treedt op in plaats van de rechtbank van eerste aanleg die is samengesteld uit leden die niet tot de beroepsgroep van gerechtsdeurwaarders behoren.

U kunt er de krachtlijnen van deze hervorming op nalezen door op de volgende link te klikken: Tuchtraad voor gerechtsdeurwaarders, OCE 2022

7. Rechtsmiddelen

Naar aanleiding van twee arresten van het Grondwettelijk Hof[4] over rechtsmiddelen, introduceert de wet van 26 december 2022 een nieuw artikel 780/1 in het Gerechtelijk Wetboek. Dit artikel bepaalt dat bij de vonnissen een informatieblad moet worden gevoegd in de gevallen waarin de wet voorziet en in het bijzonder in zaken over collectieve schuldenregeling. Dit informatieblad moet de volgende informatie bevatten:

[4] Grondwettelijk Hof, 10 februari 2022, nr. 23/2022 en 30 juni 2022, nr. 92/2022

- de rechtsmiddelen van hoger beroep, verzet of voorziening in cassatie die van toepassing zijn tegen het vonnis of de afwezigheid van deze rechtsmiddelen;
- de benaming en het adres van het rechtscollege dat bevoegd is om kennis te nemen van deze rechtsmiddelen;
- de wijze van indiening van deze rechtsmiddelen;
- de termijn binnen welke deze rechtsmiddelen moeten worden ingesteld met vermelding van de wettelijke gronden tot verlenging van de termijn;
- de rechtshandeling die de termijn doet lopen;
- een uitdrukkelijke waarschuwing dat de partij die een rechtsmiddel aanwendt voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden kan worden veroordeeld tot een geldboete, onverminderd de schadevergoeding die gevorderd zou worden en de betaling van de rechtsplegingsvergoeding;
- in voorkomend geval vermeldt het informatieblad de mogelijkheid van derdenverzet met dezelfde gegevens.

Het model van informatieblad is in het koninklijk besluit van 26 december 2022 gepubliceerd.

8. Audit van het Hoge Raad voor de Justitie over de procedure van collectieve schuldenregeling

Eind 2022 publiceerde de Hoge Raad voor de Justitie op zijn website een auditverslag over het toezicht op de procedure van collectieve schuldenregeling door de arbeidsrechtbanken.

De doelstelling was om na te gaan of de Belgische arbeidsrechtbanken:

- een specifiek beleid en praktijken hebben en toepassen om schuldbemiddelaars te selecteren en aan te stellen;
- een beleid en praktijken hebben ingevoerd voor de administratieve afhandeling van en het toezicht op dossiers over de procedure van collectieve schuldenregeling (CSR).

Deze audit vond plaats van januari tot november 2021. Hij is verricht aan de hand van drie gegevensbronnen: (1) de analyse van statistische gegevens verstrekt door het college van hoven en rechtbanken[5], (2) een reeks gesprekken[6] met de betrokken magistraten en leden van het gerechtelijk personeel en (3) het onderzoek van 115 CSR-dossiers, willekeurig uitgekozen bij de griffies van de negen arbeidsrechtbanken.

U kunt er de krachtlijnen van deze hervorming op nalezen door op de volgende link te klikken: Procedure van collectieve schuldenregeling in het oog van de storm van de Hoge Raad voor de Justitie, OCE 2022

9. CSR: Nieuwe termijnen voor aangiften van schuldvorderingen van schuldeisers die buiten België wonen

De wet van 26 december 2022 betreffende de vermelding van de rechtsmiddelen en houdende diverse bepalingen in gerechtelijke zaken wijzigt artikel 1675/9 van het Gerechtelijk Wetboek over de termijnen voor het indienen van aangiften van schuldvordering.

De termijn wordt verlengd tot :

[5] ARTT-app
[6] Er werden 87 gesprekken gevoerd.

- drie maanden als de schuldenaar en de schuldeiser in twee verschillende staten van de Europese Unie verblijven;
- vijf maanden als ze in twee verschillende staten buiten de Europese Unie verblijven.

Over de uiterste datum voor het verzenden van de aangetekende herinneringsbrief met ontvangstbevestiging door de bemiddelaar wanneer de aangifte ontbreekt of onvolledig is.
De termijn bedraagt:

- dertig dagen als de schuldenaar en de schuldeiser in twee verschillende staten van de Europese Unie verblijven;
- vijfenvijftig dagen als ze in twee verschillende staten buiten de Europese Unie verblijven.

Deze herinneringsbrief moet vermelden dat een laatste termijn is toegekend en moet een transcriptie van de tekst van artikel 1675/9 van het Gerechtelijk Wetboek bevatten.

Deze wijziging is op 9 januari 2023 in werking getreden.

10. Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde

De wet van 16 oktober 2022 tot oprichting van het Centraal register voor de beslissingen van de rechterlijke orde met betrekking tot de publicatie van vonnissen en tot wijziging van de assisenprocedure met betrekking tot de wraking van juryleden, werd op 24 oktober 2022 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Hij treedt op 30 september 2023 in werking. De volledige ingebruikname van dit register zal na deze datum echter nog enkele maanden op zich laten wachten.

Dit register is een databank bedoeld om de vonnissen en arresten van de rechtbanken van ons land in elektronische vorm te registreren en te centraliseren en om hun raadpleging en gebruik als authentieke bron mogelijk te maken.

De databank laat ook toe om statistische gegevens te analyseren.

11. Nieuwe bepalingen over wettelijke garantie

Nieuwe bepalingen over de wettelijke garantie zijn op 1 juni 2022[7] in werking getreden.

We wijzen op de volgende nieuwigheden:

- de vermoede aansprakelijkheid van de verkoper voor elk gebrek dat zich voordoet gedurende de periode van twee jaar en niet langer 6 maanden na de levering van het goed aan de consument;
- de uitbreiding van de wettelijke garantie voor digitale inhoud en diensten (het downloaden van een film, game enz.).

[77] Wet van 20 maart 2022 tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoeging van een nieuwe titel VIbis in boek III van het oud Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht, art. 8 en art. 14, BS, 31 maart 2022, p. 26223

12. Wetswijzigingen op fiscaal vlak

De wet van 20 november 2022 houdende diverse fiscale en financiële bepalingen is in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Hij is op 10 december 2022 in werking getreden. Deze wet keurt een reeks fiscale maatregelen goed:

- harmonisatie van de rentevoeten (voor fiscale en niet-fiscale schulden geïnd, terugbetaald of ingevorderd door de FOD Financiën);
- vermindering van de nalatigheidsinteresten verschuldigd door de persoon die onderworpen is aan de personenbelasting tot 4% en verschuldigd door de Staat tot 2% vanaf 1 januari 2018;
- automatisering van de uitvoerbare titel voor de btw;
- vrijstelling van vergoedingen voor de COVID-steunmaatregelen tot 30 juni 2022;
- de definitieve wijziging van de accijnzen op aardolieproducten;
- online raadpleging van gegevens geregistreerd in het Centraal Aanspreekpunt (CAP-databank van bankrekeningnummers en financiële contracten);
- een dwangsom voor een belastingschuldige wanneer die de uitoefening van de onderzoeksbevoegdheden van de fiscale administratie belemmert.